

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2017 m. birželio 12 d.
(OR. en)

9297/17

ECOFIN 402
UEM 151
SOC 382
EMPL 296
COMPET 399
ENV 498
EDUC 226
RECH 182
ENER 221
JAI 480

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Komisijos dok. Nr.:	ST 9241/17 ECOFIN 373 UEM 122 SOC 351 EMPL 266 COMPET 368 ENV 468 EDUC 196 RECH 152 ENER 192 JAI 443 - COM(2017) 516 final
Dalykas:	Rekomendacija dėl TARYBOS REKOMENDACIJOS dėl 2017 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Vengrijos konvergencijos programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos pasiūlymu (dok. COM(2017) 516 final) grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį peržiūrėjo ir dėl kurio susitarė įvairūs Tarybos komitetai.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl 2017 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Vengrijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

kadangi:

- (1) 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2017 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2017 m. kovo 9–10 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija, remdamasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1176/2011², priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vengrija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2017 m. vasario 22 d. paskelbta 2017 m. Vengrijos ataskaita. Joje įvertinta Vengrijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, ir Vengrijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2017 m. gegužės 2 d. Vengrija pateikė 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

² 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013³ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Vengrijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2017 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato nominalaus deficito pablogėjimą nuo 1,8 % BVP 2016 m. iki 2,4 % BVP tiek 2017 m., tiek 2018 m., o toliau – laipsnišką jo gerėjimą iki 1,2 % BVP iki 2021 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 1,7 % BVP struktūrinį deficitą iki 2016 m., o nuo 2017 m. – patikslintą 1,5 % BVP – planuojama pasiekti ne vėliau kaip 2020 m. Tačiau, remiantis perskaičiuotu⁴ struktūriniu balansu, vidutinės trukmės biudžeto tikslas programos laikotarpiu nebus pasiektas. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP palaipsniui mažės iki beveik 61 % iki 2021 m. pabaigos. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus, o dėl to kyla rizika, kad deficito tikslai nebus įgyvendinti;

³ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁴ Komisijos pagal bendrai sutartą metodiką perskaičiuotas struktūrinis balansas, remiantis konvergencijos programoje pateikta informacija.

- (6) 2017 m. konvergencijos programoje nurodyta, kad labai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto ir su saugumu susijusių priemonių 2016 m. ir 2017 m. laikotarpiu poveikis biudžetui yra didelis, ir pateikta šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio tinkamų įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos dėl labai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto 2015 m. sudarė 0,04 % BVP, o 2016 m. nebuvo jokių reikalavimus atitinkančių papildomų išlaidų, susijusių su atvykstančių pabėgėlių srautu. 2016 m. reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos dėl su saugumu susijusių priemonių siekė 0,04 % BVP. Nenumatoma, kad 2017 m. dar labiau didės išlaidos dėl labai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto, o papildomas su saugumu susijusių priemonių poveikis biudžetui dabar vertinamas 0,14 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad atvykstančių pabėgėlių srautas, kaip ir terorizmo grėsmės mastas, yra neįprasti įvykiai, jų poveikis Vengrijos viešiesiems finansams yra didelis, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Todėl 2016 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į papildomas su saugumu susijusias išlaidas. Kalbant apie 2017 m., galutinis vertinimas, į kurį bus įtrauktos reikalavimus atitinkančios sumos, bus atliktas 2018 m. pavasarį, remiantis Vengrijos valdžios institucijų pateiktais stebėjimų duomenimis;
- (7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Vengrijai 2017 m. užtikrinti 0,6 % BVP metinį fiskalinį koregavimą siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Remiantis Komisijos 2017 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2017 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta;

- (8) atsižvelgiant į fiskalinę Vengrijos padėtį ir visų pirma jos skolos dydį, numatoma, kad 2018 m. šalis toliau vykdys koregavimą siekdama vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 1,5 % BVP struktūrinio deficito. Pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paklą, tas koregavimas būtinas, kad grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų⁵ nominalusis augimas 2018 m. neviršytų 2,8 %. Tai atitiktų 1,0 % BVP struktūrinį koregavimą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2018 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Kartu prognozuojama, kad 2017 m. ir 2018 m. Vengrija laikysis skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2017 m. reikės papildomų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Tačiau, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 1466/97, vertinant biudžeto planus ir rezultatus reikėtų atsižvelgti į valstybės narės biudžeto balansą pagal ciklo sąlygas. Kaip primenama Komisijos komunikate, kuris pridedamas prie šių konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, vertinant 2018 m. biudžeto rezultatus reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų ir stiprintų vykstantį atsigavimą, ir užtikrinti Vengrijos viešųjų finansų tvarumą. Šiame kontekste Taryba atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija ketina atlikti bendrą vertinimą pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97, visų pirma atsižvelgdama į Vengrijos ciklinę padėtį;
- (9) Vengrijos konkurencingumą ir potencialų augimą stabdo menkos privačios investicijos ir mažas našumas. Veiksniai, kurie neigiamai veikia verslo aplinką ir įmonių investicijas, yra ypač susiję su institucijų veiklos efektyvumo ir valdymo trūkumais. Dažnai besikeičianti reglamentavimo ir mokesčių aplinka yra viena didžiausių kliūčių užsiimti verslu Vengrijoje; kitos kliūtys – nepakankamas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir nepakankamai įrodymais pagrįstas politikos formavimas. Reglamentavimo kliūtys paslaugų sektoriuje taip pat riboja rinkos dinamiką ir varžo investavimą. Ribojamojo pobūdžio reglamentavimas, be kita ko, mažmeninės prekybos sektoriuje, riboja konkurenciją paslaugų sektoriuje ir neigiamai veikia verslo aplinką;

⁵ Grynąsias valdžios sektoriaus išlaidas sudaro bendrosios valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus išlaidas palūkanoms, su Sąjungos programomis, kurios visiškai finansuojamos iš gautų Sąjungos lėšų, susijusias išlaidas ir išlaidas, atsirandančias dėl nediskrecinių su bedarbio pašalpomis susijusių pokyčių. Valstybės finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas subalansuojamas per 4 metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

- (10) Vengrijos bendras mokesčių ir BVP santykis vis dar gerokai didesnis, palyginti su kitomis to paties regiono šalimis, o mokesčių sistemos problemos tebėra neišspręstos. 2017 m. Vyriausybė 5 procentiniais punktais sumažino darbdavių mokamas socialinio draudimo įmokas, o 2018 m. planuojama jas sumažinti dar 2 procentiniais punktais. Ši priemonė gerokai sumažino mokesčių pleištą mažas pajamas gaunantiems asmenims, tačiau jis tebėra didelis. Tai visų pirma pasakytina apie vaikų neturinčius mažas pajamas gaunančius asmenis, nes jų pleištas vis dar yra vienas didžiausių Sąjungoje. Mokesčių sistema tebėra sudėtinga. Nepaisant to, kad nuo 2013 m. sektoriniai mokesčiai (kai kurie iš jų tebedaro didelį iškraipomąjį poveikį) mažėjo, jie vis dar apsunkina mokesčių sistemą ir silpnina investuotojų pasitikėjimą. Neigiamą poveikį investuotojų pasitikėjimui Vengrijoje ir toliau daro mokesčių sistemos sudėtingumas ir neapibrėžtumas, siejami su didelėmis prievolių vykdymo išlaidomis ir administracine našta;
- (11) neigiamai verslo aplinką veikia ir ekonomikos augimo potencialą mažina institucijų veiklos efektyvumo trūkumai. Visų pirma, nepaisant pastaruoju metu padarytos pažangos ir Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo, pažanga didinant skaidrumą ir konkurenciją viešųjų pirkimų srityje tebėra ribota. Dabartinė e. viešųjų pirkimų strategija yra tvirtas pagrindas didinti skaidrumą, tačiau jos įgyvendinimą ir poveikį veiksmingumui bei skaidrumui reikia stebėti. Korupcijos rizika išlieka didelė, o tai neigiamai veikia verslo aplinką, be to, priemonės, kurių imtasi šiai problemai spręsti, turi didelių trūkumų. Vengrija taip pat vėluoja įgyvendinti savo e. viešųjų pirkimų strategiją. Dėl to Vengrijoje vėluojama laiku įdiegti e. viešuosius pirkimus, o tai yra itin svarbu siekiant didinant skaidrumą ir konkurenciją;

- (12) padėtis Vengrijos paslaugų sektoriuje, įskaitant mažmeninės prekybos sektorių, tebėra itin sudėtinga. Per praėjusius metus Vyriausybė toliau kišosi į rinkas, kurios iki tol buvo atviros konkurencijai, ir nustatė griežtesnius reikalavimus keleivinio transporto paslaugoms, kurias teikia nepriklausomi išsiuntimo centrai. Vyriausybė nesiėmė jokių svarbių žingsnių, kad pagerintų reglamentavimo aplinką paslaugų sektoriuje, ypač mažmeninės prekybos, atliekų tvarkymo viešųjų paslaugų, vadovėlių leidybos ir platinimo ar mokėjimo mobiliuoju telefonu sistemų srityse. Mažmeninės prekybos sektoriuje nėra aiškių gairių, kaip suteikti leidimą atidaryti naują, didesnę nei 400 m² parduotuvę. Tai prisideda prie dar didesnio neskaidrumo ir nenusipėjamumo šiame sektoriuje. Paslaugų sektoriuje, įskaitant mažmeninės prekybos sektorių, išliekančios reglamentavimo kliūtys riboja rinkos dinamiką ir varžo investavimą, kartu tai didina neapibrėžtumą investuotojams, ypač tarptautiniams;
- (13) norint vidutinės trukmės laikotarpiu remti Vengrijos konkurencingumą ir potencialų augimą, labai svarbus vaidmuo teks struktūrinėms reformoms, kurių tikslas – skatinti investicijas į žmogiškąjį kapitalą, ypač švietimo ir sveikatos priežiūros srityse, ir toliau gerinti darbo rinkos veikimą. Socialinio teisingumo skatinimas taip pat bus labai svarbus norint užtikrinti labiau integracinį augimą;

- (14) vertinant pagal tarptautinius standartus, pagrindinių gebėjimų ugdymo rezultatai išlieka prasti. 2015 m. pagal EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programą (PISA) atliktas švietimo sistemų tyrimas parodė, kad rezultatai labai prastėja, o socialinės ir ekonominės mokinių padėties poveikis mokymosi rezultatams yra vienas didžiausių Sąjungoje. Mokyklos tipo įtaka mokymosi rezultatams yra labai didelė. Tikėtina, kad nuo 2016 m. sumažinus mokslo disciplinų mokymo vidurinėse profesinio mokymo mokyklose valandų skaičių Vengrijos atsilikimas mokslo disciplinose įgytų gebėjimų srityje tik didės. Pastaruosius penkerius metus mokyklos nebaigusių asmenų dalis nesikeitė ir tebėra itin didelė tarp romų. Palankių sąlygų neturinčių vaikų pasiskirstymas mokyklose yra netolygus, o romų vaikai vis dažniau lanko mokyklas ir klases, kuriose daugumą sudaro romai. Įdiegtos priemonės, skirtos mokytojų rengimui, ankstyvajam ugdymui bei mokymosi rezultatams remti ir mokyklos nebaigiančių romų problemai spręsti. Nors imtasi tam tikrų veiksmų segregacijos problemai išspręsti, jie nepakankamai visapusiški ir sistemiški, kad problema būtų išspręsta. Nėra pakankamai didelio kandidatų įgyti tretinį išsilavinimą skaičiaus, o mokslus baigusiujų skaičiaus rodiklis nepakankamai aukštas, kad būtų patenkintas augantis aukštos kvalifikacijos darbuotojų poreikis. Padėti gali dar labiau pabloginti 2017 m. priimtas Aukštojo mokslo įstatymo pakeitimas;
- (15) pastaraisiais metais darbo rinkoje įvyko teigimų pokyčių: nedarbas pasiekė prieškrizinį lygį. Dėl privačiajame sektoriuje sukurtų darbo vietų ir viešųjų darbų sistemos, kuri tebėra didžiausio masto aktyvios darbo rinkos politikos priemonė Vengrijoje – joje dalyvauja per 200 000 dalyvių, užimtumo lygis pasiekė istorines aukštumas. Siekiant palengvinti perėjimą iš viešųjų darbų sistemos į pirminę darbo rinką, pastaraisiais metais buvo priimtas priemonių rinkinys. Tačiau sistema dar nėra pakankamai tikslinė, o jos veiksmingumas reintegruojant dalyvius į atvirą darbo rinką tebėra ribotas. Be to, kai kuriuose sektoriuose vis labiau trūksta darbo jėgos. Kitos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės stiprinamos, iš dalies Sąjungos lėšomis, tačiau reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų palengvintas veiksmingas perėjimas į pirminę darbo rinką. Bedarbių profiliavimo sistema veikia, tačiau dar nėra visiškai veiksminga. Pastaraisiais metais padidėjo vyrų ir moterų užimtumo skirtumas, o motinystės poveikis moterų užimtumui yra vienas didžiausių Sąjungoje. Dalyvavimui darbo rinkoje įtaką daro palyginti prasti sveikatos priežiūros rezultatai ir nevienodas sveikatos priežiūros prieinamumas. Socialinių partnerių dalyvavimas priimant sprendimus yra ribotas;

- (16) kai kurie skurdo rodikliai nukrito iki prieškrizinio lygio, tačiau vis dar yra aukštesni už Sąjungos vidurkį. Vaikų ir romų skurdo lygis tebėra labai didelis, nors ir mažėja. Didelė dirbančių romų dalis dirba viešųjų darbų sistemoje. Kol kas jų integracija į atvirą darbo rinką nėra labai veiksminga;
- (17) socialinės paramos ir bedarbio pašalpų adekvatumas ir aprėptis yra riboti. Bedarbio pašalpos mokėjimo trukmė (trys mėnesiai) tebėra trumpiausia Sąjungoje ir trumpesnė nei vidutinis laikotarpis, kurio reikia, kad darbo ieškantis asmuo susirastų darbą. 2015 m. vykdant socialinės paramos reformą pašalpų sistema racionalizuota, tačiau nepanašu, kad ji būtų užtikrinusi vienodą ir minimaliai pakankamą gyvenimo lygį žmonėms, kuriems reikia pagalbos. Savivaldybėms palikta didelė veiksmų laisvė nustatant tinkamumo gauti pašalpas kriterijus ir pašalpų dydį, todėl pašalpų gavėjams atsiranda netikrumas. Nedidelis minimalių pajamų dydis nekito, tačiau Vengrijos valdžios institucijos ketina per ateinančius metus laipsniškai didinti tikslines išmokas pinigais. Jau 2017 m. trys iš šių išmokų buvo šiek tiek padidintos. Papildomos tikslinės priemonės padėtų sumažinti nepalankiausias sąlygas turinčių grupių, ypač vaikų ir romų, materialinę nepriteklių;
- (18) atsižvelgdama į 2017 m. Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Vengrijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2017 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2017 m. konvergencijos programą, 2017 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Vengrijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi Sąjungos taisyklių ir gairių, nes bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą būtina stiprinti Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2017 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė⁶ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

⁶ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Vengrijai 2017–2018 m. imtis šių veiksmų:

1. 2018 m. toliau dėti dideles fiskalines pastangas pagal Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimus, atsižvelgiant į poreikį stiprinti vykstantį atsigavimą ir užtikrinti Vengrijos viešųjų finansų tvarumą.
2. Užbaigti mažinti mokesčių pleišta mažas pajamas gaunantiems asmenims ir supaprastinti mokesčių struktūrą, visų pirma sumažinant didžiausią iškraipomąjį poveikį darančius sektorinius mokesčius. Didinti skaidrumą ir konkurenciją viešųjų pirkimų srityje, įgyvendinant visapusišką ir veiksmingą e. viešųjų pirkimų sistemą, ir stiprinti kovos su korupcija sistemą. Didinti reglamentavimo nuspėjamumą, skaidrumą ir konkurenciją, visų pirma paslaugų sektoriuje, ypač mažmeninės prekybos sektoriuje.
3. Užtikrinti, kad viešųjų darbų sistema būtų labiau orientuota į tuos, kurie yra labiausiai nutolę nuo darbo rinkos, ir teikti veiksmingą paramą darbo ieškantiems asmenims, kad būtų palengvintas perėjimas į darbo rinką, be kita ko, stiprinant aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Imtis priemonių mokymosi rezultatams gerinti ir palankių sąlygų neturinčių grupių, visų pirma romų, aktyvesniam dalyvavimui įtraukioje bendrojo švietimo sistemoje užtikrinti. Padidinti socialinės paramos adekvatumą bei aprėptį ir bedarbio pašalpų mokėjimo trukmę.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas